

Underlag för bedömning och beräkning av driftsbidrag till Gästrikre återvinnare

Bakgrund

Gästrikre återvinnare äger 100 % av aktierna i dotterbolaget GÅ Utveckling AB (GÅUT) som i sin tur äger 9 % av aktierna i Gästrikre Avfallshantering AB (GAAB). GÅUT har enligt aktieöverlåtelseavtal från 2002 med GAAB ansvaret för att sluttäckningen av askdeponin vid Forsbacka avfallsanläggning är korrekt utförd.

Askdeponin vid Forsbacka avfallsanläggning anmäldes för sluttäckning år 2000 av Gästrikre Avfallshantering AB. Beslut i ärendet fattades 2001 av Länsstyrelsen. Deponin var sluttäckt 2002, men ingen slutbesiktning utfördes av sluttäckningen. En verifiering av sluttäckningen genomfördes 2018 som visade på brister. Under 2019 till 2022 har ytterligare korrespondens pågått mellan GAAB och Länsstyrelsen med redovisningar kring planerade arbeten för att åtgärda bristerna i sluttäckningen av askdeponin. I juni 2022 kom beslut från Länsstyrelsen att bolaget senast den 31 december 2024 ska slutföra kompletterande skyddstäckning och etablera växtskikt i enlighet med det bolaget har åtagit sig i ärendet.

Miljörättsligt ska således GAAB slutföra sluttäckningen, men det civilrättsliga aktieöverlåtelseavtalet mellan GAAB och GÅUT gör gällande att det är GÅUT som är ansvarig och ska bära kostnaderna för sluttäckningen.

Under hösten 2022 har förbundet informerats av ägarkommunerna om att förbundet behöver ge GÅUT ett kapitaltillskott om 20 mnkr med anledning av sluttäckningen av askcellsdeponin. Beslut om aktieägartillskott från förbundet till GÅUT togs av förbundsfullmäktige 24 november 2022. (se bifogat beslutsunderlag och protokoll)

För att täcka upp för den förlust förbundet gör i bokslutet 2022, föreslås att ansvariga kommuner går in med ett driftsbidrag till förbundet på sammanlagt 20 mnkr, fördelat utifrån andel av ansvaret.

Bedömning ansvariga kommuner

Beroende på hur ansvarsfrågan bör tolkas har vi tittat på dels vilka kommuner som ägde GAAB år 2000 då anmälan om sluttäckning gjordes, dels vilka kommuner som är ansvariga enligt förbundsordningen.

1. Kommuner som ingick i Gästrike Avfallshantering AB (GAAB) vid tidpunkten då GAAB anmälde frågan om sluttäckningen år 2000.

Av koncessionsnämndens beslut nr 85/97, från år 1997 kan man utläsa att GAAB ägdes av Gävle, Sandviken, Ockelbo och Hofors kommun från 1995 och utifrån den texten anses dessa fyra kommuner vara ansvariga i frågan.

Bild 1. Utdrag ur koncessionsnämndens beslut, sid 6 av 46.

SÖKANDENS TALAN

Områdesbeskrivning

Alltsedan mitten av 1970-talet har avfallshantering förekommit vid Forsbacka avfallsstation, till en början med Gävle kommun som huvudman och sedermera med ett interkommunalt bolag såsom ansvarigt. I bolaget Gävle-Sandviken Avfallshantering AB ingick delägarna Gävle kommun och Sandvikens kommun. Kretsen har sedermera utvidgats med Ockelbo och Hofors kommuner, och de fyra kommunerna bedriver fr o m år 1995 tillsammans verksamheten i bolaget Gästrike Avfallshantering AB (GA).

Forsbacka avfallsstation ligger i Gävle kommun invid gränsen mot Sandvikens kommun några km norr om Forsbacka samhälle. Den nu planerade utbyggnaden av själva avfallsstationen kommer att ske inom Gävle kommun, men avsikten är att vissa anordningar för lakvattenbehandling kommer att förläggas i Sandvikens kommun.

2. Ansvariga kommuner enligt förbundsordningen är alla fem kommuner, dvs. Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby.

I förbundsordningen §13 står att läsa:

§ 13 Finansiering och andel i förbundets samlade förmögenhet

Kommunalförbundets uppdrag för insamling, hantering, behandling, planering och information när det gäller avfall under kommunalt ansvar och jämförligt avfall ska finansieras av en avfallstaxa. En gemensam avfallstaxa tas fram och bereds av direktionen för att sedan antas av respektive förbundsmedlems kommunfullmäktige.

Förbundets verksamhet kan även finansieras av andra externa medel såsom avgifter för verksamhet som bedrivs utanför det kommunala ansvaret för avfall, bidrag, projektmedel eller liknande.

Medlemmarna har enligt lag ekonomiskt ansvar för förbundets förbindelser. Förbundet ska dock genom överenskommelse med medlemmarna söka balans i förbundets ekonomi. Kostnaderna för förbundets verksamhet ska i den mån de inte täcks på annat sätt erläggas av medlemmarna och fördelas i proportion till befolkningstalet i respektive medlemskommun vid utgången av det närmast föregående kalenderåret.

Förbundsmedlems andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder ska vid varje tidpunkt bestämmas i proportion till befolkningstalet i respektive medlemskommun vid utgången av det närmast föregående kalenderåret.

Kommunalförbundet ska, om förbundsdirektionen ej annat beslutar, vara anslutet till Gävle kommuns internbank samt i övrigt följa vid var tid gällande finanspolicy för Gävle kommun.

Alla fem medlemskommuner är solidariskt ansvariga och fördelas i proportion till befolkningstalet.

Anser kommunerna att ansvarsfrågan bör utredas mer noggrant behöver förbundet göra en mer ingående ansvarsutredning, vilket i så fall även kan påverka beräkningen och beslutet.

Beräkning av respektive kommuns driftsbidrag

Nedan har förbundet tagit fram en beräkning av driftsbidrag som ansvariga kommuner bör ge till Gästrikre återvinnare.

Förbundet och GÅUT arbetar för att få ner kostnaderna för sluttäckningen så mycket det bara går. De främsta kostnaderna är olika fyllnadsmaterial och transporter och här har vi goda möjligheter att få ner kostnaderna. Ny bedömning och ev. regleringar av driftsbidraget kommer att göras vid årsboksluten 2023 och 2024, tidigare om större förändringar sker eller om kommunerna ser ett behov av att göra en ny bedömning. Driftsbidraget är med förbehåll om återbetalning.

Parametrar till grund för beräkningen:

- Kalkyl beräknad kostnad för sluttäckning: 20,35 mnkr (se bilaga)
- Driftsbidraget bedöms till 20 mnkr, resterande del har GÅUT egna medel till.
- Befolkningsmängd i respektive kommun år 2000 (enligt statistik från SCB) för beräkning av ägarandel
- Respektive kommuns ägarandel i relation till driftsbidraget på 20 mnkr.

Tabell 1. Beräkning av driftsbidrag utifrån ansvaret att det är de kommuner som ägde GAAB vid anmälan om sluttäckningen som bör täcka förlusten.

Kommun	Folkmängd år 2000	Andel av totalen	Beräknat driftsbidrag till förbundet (tkr)
Gävle	90 742	62,75%	12 549
Sandviken	37 064	25,63%	5 126
Ockelbo	6 189	4,28%	856
Hofors	10 624	7,35%	1 469
Summa	144 619	100%	20 000

Tabell 2. Beräkning av driftsbidrag utifrån ansvaret att det är de kommuner som ingår i förbundet enligt förbundsordningen som bör täcka förlusten.

Kommun	Folkmängd år 2021	Andel av totalen	Beräknat driftsbidrag till förbundet (tkr)
Gävle	103 136	61,59%	12 318
Sandviken	39 250	23,44%	4 688
Ockelbo	5 865	3,50%	700
Hofors	9 578	5,72%	1 144
Älvkarleby	9 627	5,75%	1 150
Summa	167 456	100%	20 000

Förslag till beslut

Alternativ 1

Att Gävle, Sandviken, Ockelbo och Hofors kommun går in med driftsbidrag (med förbehåll om återbetalning) enligt framtagen beräkning till förbundet. (när? Antingen i bokslutet 2022 eller under 2023)

Alternativ 2

Att Gävle, Sandviken, Ockelbo, Hofors och Älvkarleby kommun går in med driftsbidrag (med förbehåll om återbetalning) enligt framtagen beräkning till förbundet. (när? Antingen i bokslutet 2022 eller under 2023)

Driftsbidraget går till täckning av förlust i förbundet med anledning av att förbundet har gått in med 20 mnkr i aktieägartillskott till GÅUT AB för beräknad kostnad för sluttäckning av askcellsdeponi i Forsbacka.

Driftsbidraget är villkorat med återbetalningsskyldighet i det fall behovet av kapital för sluttäckningen visar bli lägre än 20 mnkr.